

Barraca 11 de les Ferreres

Rellinars

Ubicació

Comarca: Vallès Occidental
Lloc/Adreça: Les Ferreres
Alçada: 385

Coordenades:

Latitud: 41.6502
Longitud: 1.90842
UTM Est (X): 409104
UTM Nord (Y): 4611515

Classificació

Número de fitxa: 08179 - 164
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia: Edifici
Estil / època: Modern Contemporani Popular
Segle: XVIII-XX
Estat de conservació: Bo
Notes de conservació: Malgrat no hi ha gaire filtracions d'aigua de pluja la coberta ha quedat molt desprotegida.
Protecció: Legal
Observacions protecció: Decret 27/2011 del Consell Comarcal del vallès Occidental
Accés: Difícil
Ús actual: Sense ús
Titularitat: Privada
Titular: 08178A001000120000OR
Autoria de la fitxa: Jordi Montlló i Laura Bosch
Data de registre de la fitxa: ds., 11/05/2019 - 02:00

Descripció

Barraca de pedra seca situada en terres del mas de Les Ferreres, en el vessant hidrogràfic dret del torrent de l'Esbarzer. L'accés es fa pujant pel camí del Ginebral que ressegueix el torrent de l'Esbarzer fins arribar al gorg, per sota del revolt que fa el camí. En aquest indret, a mà esquerra s'enfila un corriol costerut que mena fins a la Pòpia. Després d'uns dos-cents metres de pujada, el corriol s'eixampla per deixar lloc a una pedrera natural de pedra calcària. Sense enfilem-se, a mà esquerra s'entra a una feixa per un claper de brolla calcícola que cal resseguir seguint la corba de nivell fins arribar després d'un centenar i escaig de metres a mà esquerra d'un rasot que origina una torrentera que baixa fins al torrent de l'Esbarzer. La barraca està situada en el seu vessant hidrogràfic esquerre, construïda damunt d'una gran codina.

Es tracta d'una construcció del tipus àeria aïllada adossada al marge, situada al davant mateix de la pedrera on es va extreure la pedra per a la seva construcció. És de planta circular, d'1,95 m de diàmetre interior. La porta, orientada al sud-oest, té una doble llinda, plana. Mesura amb el marxapeus un metre d'alçada (sense ell fa 1,20m) per una amplada màxima exterior de 0,75 m i mínima de 0,45m. Els muntants són rectes, destacant les dues pedres que sustenten la llinda. El gruix dels murs és de 0,60 m. La coberta és de falsa cúpula, seguint el sistema de superposició de filades. A l'exterior ha perdut la capa de recobriment de terra i el caramull desprotegit ha començat a patir els efectes de la pluja i els agents erosius, amb una fissura a nivell de la llosa de tancament. L'alçada màxima a l'interior és d'1,70 m mentre que la del voladís (mesura presa davant de la porta) és d'1,50 m respectivament. A l'interior, situat enfront de la porta hi ha un doble tinell sobreposat. El primer, arranat al terra, anomenat també cocó mesura 0,42 m d'amplada per 0,45 m d'alçada per un metre de fons; mentre que el superior fa 0,30 m de costat per 0,45 m de fons. A mà dreta hi ha un altre tinell de 0,25 m d'amplada per 0,27 m d'alçada per 0,35 m de fons. Té una espitllera quadrangular, orientada a l'oest. Està construïda a l'arrencada de la volta i el seu ampit és una gran llosa que mesura 0,90 m de fons.

Observacions:

Barraca inventariada per l'Observatori del Paisatge de Catalunya dins el projecte Wikipedra de construccions de pedra seca, amb el codi número 3323.

Història

La tècnica de la pedra seca es caracteritza per l'ús de la pedra sense treballar i sense cap material d'unió. Les irregularitats de les lloses es corregeixen amb pedruscall. La pedra només es treballa quan ha de tenir una tasca específica, com llindes o escaires. A Rellinars aquesta tècnica s'utilitza en les barraques de vinya, en les parets de marge per aterassar el terreny i també en tines.

Es tracta d'una tècnica amb uns orígens molt remots però que la seva expansió es vincula amb el creixement de la viticultura durant la segona meitat del segle XIX (SOLER i PERARNAU:1985). No hi ha testimonis, ni documentació que puguin aportar una cronologia més antiga. Els condicionants que afavoreixen l'aparició de les barraques són: un increment de l'àrea cultivable que provoca la construcció de parets de pedra seca per formar feixes; una atenció més continuada que reclama el conreu de la vinya, creant la necessitat d'aixopluc i magatzem d'eines del pagès que restarà més temps lligat al camp; i, finalment, la presència al Bages, d'un estrat rocós molt pròxim a la superfície.

La situació geogràfica d'aquestes barraques ve condicionada per la necessitat d'aprofitament de l'espai conreat. Podem trobar, per tant, barraques construïdes entre dues feixes de diferent nivell, sempre i quan siguin del mateix propietari. També podem trobar barraques enmig del camp, però es deu al mateix condicionant, ja que segurament es tracta d'una franja del camp rocosa o de difícil utilització pel conreu. Finalment, també podem trobar les barraques en un racó del camp, on s'amuntegaven les pedres extretes de llaurar, o fora del camp semi excavades en un marge. Segons la tipologia de la seva construcció, poden ser de planta circular o quadrangular i poden ser construccions isolades o estar adossades en un marge o altra construcció. La volta de les de planta circular es fa per aproximació de fileres. En canvi, les de planta

quadrangular poden tenir la volta per aproximació de fileres o en base a un sistema piramidal. Pel que fa al tema dels constructors, es pot parlar de tres teories: l'existència de quadrilles de "barracaires" itinerants, els "sardans", o el propi pagès. L'existència del sardans s'ha recollit en el treball de Soler i Perarnau (1985) gràcies a un informant que situa aquests personatges a finals del segle XIX. Es tracta d'homes procedents de la Cerdanya, segurament la part alta de la Cerdanya, que oferien els seus serveis per a la construccions de pedra seca, com activitat complementària en èpoques climatològicament adverses en el seu lloc de residència.

Bibliografia

- PLANS MAESTRA, Jaume (2009). Arquitectura tradicional rural en pedra seca a la comarca del Bages. Ajuntament de Bellpuig i Publicacions d l'Abadia de Montserrat.
- RECALL HISTÒRIC DE MURA (2017). Pedra seca, pedra viva. Patrimoni vitícola i desenvolupament econòmic. Ponències i comunicacions de la IX Trobada d'Estudis per a la preservació del patrimoni de la pedra seca als Països Catalans.
- RIPOLL, Ramon, coord. (2010). La pedra seca. Evolució, arquitectura i restauració. Col·lecció Arquitectura tradicional, vol. 3. Edicions Brau. Figueres.
- SOLER i BONET, Josep M. i PERARNAU i LLORENS, Jaume (1985). "Les barraques de vinya al terme municipal d'Artés (Pla de Bages)"; dins Dovella, núm. 17. Manresa, pàgs. 37-43.
- SOLER i BONET, Josep M.(1987). "Barraques i tines, construccions per a la vinya"; dins Dovella, núm. 24. Manresa.
- SOLER i BONET, Josep M.(1988). "La tècnica de la pedra seca. La construcció popular"; dins Dovella, núm. 29. Manresa, pàgs. 47-52.
- SOLER i BONET, Josep Maria (2000). "La construcció en pedra seca, arquitectura, patrimoni i tradició"; dins Dovella, núm. 70. Manresa, pàgs. 9-11.

